

การกำหนดราคาและภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Alcohol Pricing and Taxation)

นายรัชกร แก้วเปรมกุล

กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

School of Health and Society, University of Wollongong, Australia

หนึ่งในประเด็นที่มีการอภิปรายกันทั้งในระหว่างการประชุม GAPC 2017 และการประชุม pre-conference symposium ในวันที่ 3 ตุลาคม 2560 คือประเด็นเรื่อง การกำหนดราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ งานวิจัยหลากหลายชิ้น ในต่างประเทศได้พบว่าราคาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สูงขึ้นส่งผลให้การดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประชากรโดยรวมลดลง และยังสามารถลดผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ (alcohol-related harm) ได้อีกด้วย

Professor Tim Stockwell ผู้อำนวยการ Centre for Addictions Research of British Columbia แห่งมหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ประเทศแคนาดา นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดราคาขั้นต่ำของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศแคนาดา ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบทั้งการกำหนดราคาขั้นต่ำขายปลีกหรือราคาขั้นต่ำต่อหน่วยแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ โดยเผยว่าการกำหนดราคาขั้นต่ำทำให้การดื่มลดลง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่มีน้ำหนัก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มักเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีราคาถูก และเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากเมื่อราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรับสูงขึ้น (price sensitive) นอกจากนี้ นโยบายการกำหนดราคาขั้นต่ำยังมีผลเกี่ยวข้องกับการเมืองด้วย เพราะมีแรงสนับสนุนจากประชาชนและแรงสนับสนุนบางส่วนจากผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้เข้ารัฐอีกทางหนึ่ง และยกให้การกำหนดราคาขั้นต่ำเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นไปได้ และตรงจุด (effective, feasible and well-targeted strategy) ในการลดผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในสหราชอาณาจักร Dr John Holmes แห่ง University of Sheffield ประเทศอังกฤษ ได้เสนอ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดราคาขั้นต่ำของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับต้นทุนที่เกิดจากผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (costs of alcohol-related harm) โดยพบว่าราคาขั้นต่ำมีผลให้การดื่มโดยรวมลดลงและส่งผลกระทบต่อผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ลดลงด้วยเช่นกัน นั้นหมายถึงมูลค่าความเสียหายที่เกิดจากผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ลดลงด้วยเช่นกัน งานวิจัยที่นำเสนอโดยนักวิชาการจากทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือเห็นพ้องกันว่างานวิจัยด้านแอลกอฮอล์นั้นใช้เวลาในการศึกษานาน แต่การนำผลการวิจัยมาประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนาเป็นนโยบายนั้นยิ่งใช้เวลานานกว่า

Mr. Aweek Bhattacharya นักวิเคราะห์นโยบายแห่ง Institute of Alcohol Studies ในลอนดอน ยังได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Alcohol Taxation) ซึ่งความคิดเห็นทางสาธารณสุขและทางเศรษฐศาสตร์ยังมีความขัดแย้งกันอยู่ ประเด็นที่ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นมาตรการทางภาษีที่อาจส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจ ซึ่งงานวิจัยทางสาธารณสุขได้โต้แย้งว่าในทางตรงกันข้าม การเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น เนื่องจากทำให้ผู้บริโภคใช้จ่ายเงินกับสินค้าประเภทอื่นมากยิ่งขึ้น หรือในประเด็นที่ว่า อัตราภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นอาจสูงเกินไปสำหรับแง่มุมทางเศรษฐกิจ แต่ฝ่ายสาธารณสุขโต้แย้งว่าระดับภาษีควรเป็นไปในทิศทางเดียวกับต้นทุนทางสังคม (social cost) และสามารถแก้ไขปัญหาผลกระทบภายนอก (externality) ได้ อีกทั้งการเพิ่มอัตราภาษียังเป็นการเพิ่มรายได้เข้ารัฐ และสามารถลดการดื่มได้ ซึ่งนั่นจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้ดื่มเอง นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีรายได้น้อยกับผู้ที่มีรายได้มากกว่าที่ดื่มในปริมาณที่เท่าๆ กัน การขึ้นภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า